

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1494

av Désirée Pethrus (KD)

Utvecklingen av funktionshinderspolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna att inrätta en oberoende MR-institution och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Myndigheten för delaktighets uppföljning av funktionshinderspolitiken – ”Hur är läget 2015” påvisas att utvecklingen går framåt mot ett mer inkluderande och hållbart samhälle, om än långsamt. Rapporten beskriver det gångna årets arbete med funktionshinderspolitiken och hur Sverige lever upp till de åtaganden som ratificeringen av FNs konvention innebär.

Många insatser görs och många är aktiva i syfte att öka tillgängligheten. Trots det ökade arbetet kan det ta tid innan effekterna syns i samhället. Fortfarande är det många personer med funktionsnedsättning – män, kvinnor, pojkar och flickor – som inte kan delta i samhället på lika villkor.

Resultaten i undersökningen visar bland annat:

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga fortfarande står för mer än en fjärdedel av alla inskrivna på Arbetsförmedlingen. Trenden är dock positiv och fler får sysselsättning varje år.

Skolorna brister fortsatt i att ge elever det särskilda stöd som de har rätt till och en stor del av lärarna har inte möjlighet att ge det stöd som behövs. Det är också vanligare att elever med funktionsnedsättning upplever att de har för mycket skolarbete, att det är svårt och att de känner sig stressade.

Den upplevda hälsan är mycket sämre bland personer med funktionsnedsättning och många fler med funktionsnedsättning har ekonomiska svårigheter jämfört med övriga befolkningen.

I uppföljningen syns även könsskillnader på flera områden. Män får i snitt fler timmar beviljade i assistansersättning. Större andel kvinnor har färdtjänstillstånd. Bland barn som tränar ofta finns inga märkbara skillnader bland flickor, utifrån funktionsförmåga. Däremot finns stora skillnader mellan pojkar, med respektive utan funktionsnedsättning. Det behövs mer kunskap om orsakerna till dessa skillnader. Endast 42 procent bland personer med funktionsnedsättning uppger att hälsan är god i jämförelse med övriga befolkningen, där andelen ligger på 82 procent. Fler personer med funktionsnedsättning, 16 procent, uppger att de röker dagligen jämfört med 10 procent i den övriga befolkningen.

Det krävs nu mer satsningar på hälsofrågor för denna grupp för att förebygga långvarig sjukdom och utanförskap.

Ett annat mönster i uppföljningen är att anhörigas roll påverkar delaktigheten. Var femte vuxen beräknas vårda, hjälpa eller stödja en närstående. Till exempel röstar personer med funktionsnedsättning som är sammanboende i lika hög utsträckning som övriga befolkningen. Personer med funktionsnedsättning som är ensamstående röstar däremot i lägre utsträckning än andra ensamstående. Många lärare upplever att elever med engagerade föräldrar i högre grad kan få särskilt stöd. Det saknas idag mycket kunskap kring anhörigas roll och deras påverkan. Kvinnor som lever med barn med funktionsnedsättning anger i större utsträckning dålig självskattad hälsa. Anhöriga till personer med funktionsnedsättning har stora behov av utökat stöd.

Det genomförs många insatser för att öka delaktigheten. På de flesta områden finns idag lagar och riktlinjer som berör tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Resultaten visar exempelvis att:

Det finns en ökad medvetenhet hos kommunerna om att vara en arbetsgivare för alla. Fler statliga myndigheter inventerar och åtgärdar brister i tillgängligheten i sina lokaler.

Tillgängligheten på fordon och bytespunkter i kollektivtrafiken ökar.

Fler sändningar på tv textas och tolkas.

Tillgängligheten i Sveriges domstolar ökar något.

Kunskapen om på vilket sätt de individuella stöden bidrar till delaktighet ökar.

För att påskynda utvecklingen finns möjligheter att i högre grad ställa krav på tillgänglighet i upphandlingar. Det skulle leda till att fler produkter, lokaler, varor och tjänster blir tillgängliga från början. Det minskar behovet av att i efterhand åtgärda brister i tillgängligheten och leder till minskade kostnader.

Arbetet hos de 22 strategiska myndigheterna förbättras. Hos flera av myndigheterna finns en ökad medvetenhet om funktionshindersperspektivet. Fler delmål i strategin utvecklas i positiv riktning. Strategiperioden närmar sig dock sitt slut och andelen delmål som kan uppnås bedöms som mycket få.

Resultatet av uppföljningen visar att funktionshinderspolitiken är ett arbete som kräver uthållighet och ett långsiktigt perspektiv. Ett första steg är ökad medvetenhet som sedan kan leda till ett strategiskt och kunskapsbaserat förbättringsarbete. I förlängningen leder arbetet till att enskilda individer märker positiv förändring i sin vardag och att fler kan delta på lika villkor oavsett funktionsförmåga.

Jobb för personer med funktionsnedsättning behöver prioriteras

Rapporten bekräftar tyvärr att utvecklingen står och stampar. Nu krävs inte bara en ny strategi för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Nu krävs framför allt politiska beslut och handlingskraft.

På viktiga områden som när det handlar om jobben och skolan så går det inte framåt. Det är allvarligt i sig. Men det riktigt illavarslande är att den dystra verkligheten som människor upplever på många områden kombineras med ett för ljumt intresse från politiskt håll att diskutera detta.

Även detta år visar rapporten att mer än en fjärdedel av alla inskrivna vid Arbetsförmedlingen har en funktionsnedsättning. Ändå uteblir de politiska besluten som att exempelvis genomföra förslagen i den så kallade Funka-utredningen om bland annat höjda lönebidrag. Kristdemokraterna vill se en prioritering av arbetsmarknadspolitiken till gagn för personer med funktionsnedsättning.

Även i årets rapport konstaterar man att cirka hälften av granskade grund- och gymnasieskolor har ett otillräckligt arbete när det gäller särskilt stöd till elever som behöver det. 67 procent bland 15-åriga elever med funktionsnedsättning uppger att de har minst ett psykiskt besvär. Siffran bland elever utan funktionsnedsättning är 51 procent. Skolsystemet måste nu ta frågan på allvar och prioritera att ge unga personer med funktionsnedsättning stöd så att de på ett bra sätt kan förberedas för yrkeslivet i högre utsträckning än idag.

Rapporten visar också stora brister i tillgängligheten i det svenska samhället. En tredjedel av kommunerna har inte inventerat sina skolor utifrån tillgänglighet. Bara var fjärde kommun har inventerat sitt bostadsbestånd.

Sverige behöver en kraftfull offensiv för tillgänglighet

En oberoende MR-institution i Sverige

En sammanfattande slutsats som man kan dra är att Sverige nu behöver en oberoende MR-institution. Det är också något som Sverige har förbundit sig att inrätta när man ratificerade FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Idag förvägras många sina rättigheter. Därför behövs en oberoende institution som kan arbeta främjande och pådrivande med MR-arbetet i Sverige.

En oberoende MR-institution ska främja, skydda och bevaka arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige, vilken även främjar ett tydligt funktionshindersperspektiv. Även FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning frågar efter en oberoende övervakningsmekanism och rekommenderar regeringen starkt att ta frågan på allvar.

Det finns ett stort värde i en oberoende MR-institutions uppgift att främja mänskliga rättigheter i Sverige utifrån olika perspektiv och konventioner. Att vara ett nav för bl.a. utbildning och information om mänskliga rättigheter för att stärka arbetet med implementeringen av bl.a. FN-konventionen rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Désirée Pethrus (KD)